

Yaygın din eğitiminde çalışan Kur'an Kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimi algıları

Ayşe KILIÇARSLAN^{1*}

Recep Cengiz AKÇAY^{2**}

Geliş tarihi / Received: 01.10.2019

Düzeltilerek geliş tarihi / Received in revised form: 10.10.2019

Kabul tarihi / Accepted: 14.10.2019

Öz

Bu araştırmanın amacı; yaygın eğitimde çalışan Kur'an Kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimi algılarının, çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında, Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı, İstanbul ili Bahçelievler İlçesindeki 45 Kur'an kursunda hizmet veren 149 öğretici oluşturmaktadır. Araştırmada; "Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği" araştırmacı tarafından oluşturularak kullanılmıştır.

Verilerin analizinde betimsel istatistik tekniklerin yanı sıra, "Tek Yönlü Varyans Analizi", "F" kullanılarak yaygın eğitimde çalışan Kur'an Kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimi algıları, yaş, mesleki deneyim, hizmet içi eğitim ve pedagojik formasyon durumlarına göre araştırılmıştır. Yaygın din eğitiminde çalışan Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin

1 *İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye, 2019, kilicarslanayse62@gmail.com, ORCID:0000-0002-0786-3154.

2 **İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye, 2019, recepakcay@aydin.edu.tr, ORCID:0000-0002-9292-5072. / DOI:10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i58001

Görüşleri Puanlarının Formasyon Eğitimi Alma Durumuyla ilişkisi bağımsız gruplar t testi analizi neticesinde etkisinin büyüklüğü 0,45 olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yaygın Eğitim, Din Eğitim Bilimi, Yaygın Din Eğitimi, Kur'an Kursları, Kur'an Kursu öğreticisi, Sınıf Yönetimi

Employees in religious education the Qur'an Course teachers on the class management perceptions

Abstract

The purpose of this research; this course aims to determine the classroom management perceptions of the Qur'an course teachers working in non-formal education and their status regarding the methods and techniques used in the process of religious education. The sample of the study consists of 149 instructors serving in 45 Qur'an courses in the Bahçelievler District of Istanbul Province in the 2018-2019 academic year. In the study; "Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği" was created and used by the researcher.

In addition to descriptive statistical techniques, "One Way Analysis of Variance" and "F" were used in the analysis of the data. Views of the Qur'an Course Teachers working in non-formal religious education on Classroom Management Scores As a result of independent groups t-test analysis, the magnitude of the effect was found to be 0.45.

The subjects that the students want to learn in Quran Courses can be given

as elective courses in schools affiliated to MEB and the need for Quran Courses can be met. Classroom management studies in the field of Quran Courses should be increased.

Keywords: *Non-Formal Education, Religious Education Science, Non-Formal Education, Qur'an Courses, Qur'an Course Instructor, Classroom Management*

Giriş

Başarılı bir sınıf yönetimi öğretmen ve öğrencinin, öğretim ve çalışma verimini arttırarak öğrenmeye ayrılan sürenin en yüksek düzeye çıkmasını sağlar. Dini eğitimde sınıf yönetimi önemli bir paydada yer almaktadır. Bu sebeple dini öğretim faaliyetlerinde eğitim - öğretim etkinliklerine riayet edilip, amaçlar doğrultusunda gerekli teknikler uygulanmalıdır.

Kur'an kurslarında eğitim - öğretim faaliyetlerinin daha verimli olabilmesi için geliştirilecek strateji ve projeler daha geçerli ve objektif olmalıdır. Eğitim - öğretim sürecinde Kur'an kursu öğreticilerinin sınıf yönetimi algılarının tespit edilmesi, alanla alakalı sorunların anlaşılması ve geçerli çözüm bulunabilmesi akademik yönden önemlidir. İstanbul gibi kozmopolit şehirlerde her kesimden ailenin çocuklarının bir arada, aynı sınıfta eğitim öğretim görmesi zorunlu olduğu durumlarda etkili bir sınıf yönetimi ihtiyaç hatta zorunluluktur.

Kur'an kurslarının tanımı

Kur'an kursları Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kurulumu, görevi nedenli 633 sayılı kanununun 7/d fıkrası gereğince açılan ve ilgili yönetmelik hükümlerine göre yürütülen yaygın dini eğitim kurumudur. Kur'an kurslarını, Müslüman bireylerin din eğitimi konusundaki ihtiyaçlarının giderildiği yaygın dini eğitim kurumları olarak tanımlamıştır (Korkmaz, 2017a).

Kur'an kursları; yüz yüze Kur'an okumanın öğretildiği, inanç, ibadet ve ahlak hususlarında isteyen kişilerin bilgi öğrenebilecekleri mecralardır (Doğan, 2017).

Kur'an kurslarının amacı

Kur'an kursları öğretim programının amacı Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin; Hz. Muhammed'in hayatından değerli tecrübelere ulaşabilmelerini, Kur'an-ı doğru anlayıp barışlı hoşgörülü yaşamı başlatmalarını sağlamaktır [Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB), 2012]. Kuran kurslarının amacıyla alakalı alan yazında çok fazla araştırma bulunmamaktadır.

Kur'an Kursu öğreticisi

Literatür taramasında, araştırmalarda Kur'an kursları öğreticisine ait net bir tanıma rastlanamamış, Kur'an kursu öğreticisi tanımına netlik getirilemediği belirlenmiştir.

Öğretici; eğitim süreçlerini düzenleyen, programları uygulayan, dolayısıyla öğrencilerin öğrenmelerini kılavuzlayan kişidir (Korkmaz, 2017b).

Din eğitimi –sınıf yönetimi ilişkisi

Karib (2014), Sınıf yönetimini; sınıf ortamının öğrenmeye uygun olacak şekilde fiziksel düzenlemelerinin oluşturulması, öğrenci motivasyonunun sağlanarak öğretimin akışı, zaman yönetimini ve sınıf ortamındaki ilişkilerin belirli kurallara göre düzenlenmesi şeklinde tanımlamıştır. Sınıf yönetimi, öğrencilerin öz saygıları geliştirilerek olumlu davranışlar kazanma, üretkenlik becerilerini artırma ve öğrenme becerilerini engelleyen davranışları değiştirme olarak tanımlanabilir (Özyürek, 2013). Din eğitimi denince, geniş ve genel anlamıyla insanda var olan inanma ve din duygusunun insan zihni ve onun yaşantıları ile ilişkisi anlaşılır (Cebeci, 2015). Peygamberimiz "Allah'ım işe yaramayan bilgiden, ürpermeyen kalpten ve doymayan nefisten sana sığınırım" (Kotku, 1986; akt. EbuDavut, Salat 367, hadis no. 1548) diyerek dua etmiştir. Hadis-i şeriflerden tespit ettiğimiz İslam eğitimindeki üç temel hareket noktası ile sınıf yönetiminin öğrenme alanları veya öğrenme sonucu ulaşılabilecek davranış alanları, tamamen aynı olmamakla beraber, aynı yaklaşımın farklı anlatımları olduğu söylenebilir (Cebeci, 2015).

Kur'an kursu öğretmenleriyle ilgili çeşitli araştırmalar

Öcal (2017), "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi" adlı çalışmada İslam din eğitiminin başlangıcı "Alak suresi 1. Ayette Yaratan Rabbinin adıyla oku! Rabbin sonsuz Kerem sahibidir. O Rab, ki kalemle yazı yazmayı öğretti. İnsana bilmediği şeyleri öğretti." İfadelerinin mutlak eğitimci ve mürebbinin Cenab-ı Hak olduğunu, Yılmaz (2015), "İlahiyat Fakültesi Mezunlarına Verilen Pedagojik Formasyon Eğitiminin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Kaygı Düzeyleri Üzerindeki Etkileri" üzerine yaptığı araştırmada öğrencilerin formasyon eğitimi almadan önceki eğitime yönelik tutumlarının, eğitim aldıktan sonra değişmediği tespit edilmiştir. Aköz (2011), "Kur'an Kursu Öğrencilerinin Gözüyle Öğreticilerin İletişim Davranışlarının Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi" adlı çalışmada Kur'an kursu öğretmenlerinin başarılı iletişim davranışlarına sahip oldukları gibi eğitim-öğretim verimliliğini düşüren veya engelleyen iletişim eksiklikleri olduğu da görülmüştür. Koç (2005), "Kur'an Kurslarında Eğitim ve Verimlilik" üzerine yapmış olduğu araştırmada, öğretmenlerin beklentilerinde birinci sırayı öğretici yerine öğretmen statüsü verilmesi ve MEB'de çalışan öğretmenlerle eşit haklar ve imkânlar sağlanmasını istemektedirler.

Araştırmanın amacı ve önemi

İslami okullar, İslam anlayışına uygun eğitim sunmayı ve çocukların eğitim fırsatlarını geliştirebilmeyi amaç edinmişlerdir (Driessen, 2015). Bu bakımdan örf, adet ve kültürlerimizin, eğitimimizin gelişiminde, şekillenmesinde, korunup yakın zamanda büyüyen nesillere aktarılmasında, Kur'an kurslarının önemli özellikleri vardır (Öztürk, 2000). Örgün öğretimdeki dini eğitimin yetersizliği nedeniyle Kur'an kurslarına veya özel eğitime çok ihtiyaç duyulmaktadır. Kur'an kursu öğretmenlerinin aldıkları eğitim, uyguladığı yöntem ve teknikler, etkin ve kaliteli bir sonuç alınabilmesini büyük ölçüde etkilemektedir.

Bu çalışmada Kur'an kurslarında çalışan öğretmenlerin sınıf yönetimi, iletişim, güdüleme ve disiplin algılarının ne düzeyde olduğu, bu algıların yaş, deneyim, hizmet içi alma, formasyon alma durumlarına göre farklılık gösterip göstermedikleri, eğitimde kullandığı metotlar, uyguladığı din eğitiminde ortaya çıkan eğitim sorunları ve çözüm yolları vb. konularda sonuçlar ortaya koymaktır.

Araştırmanın yöntemi

Bu çalışmada literatür taraması yapılarak hususlarla alakalı önceden elde edilmiş çalışmalardan faydalanılmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli uygulanmıştır. Çalışmada bulgu toplama aracı olarak ölçme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın teorik kısmı dokümantasyon teknikleriyle uygulamalı olarak, araştırma kısmı da ölçme ve envanter gibi tarama modeli uygulanarak çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2018 - 2019 eğitim - öğretim yılında bünyesinde hafızlık eğitimi de veren Kur'an kursu öğretmenleri; örneklemini, İstanbul ili Bahçelievler ilçesindeki Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı 45 Kur'an kursunda görev yapmakta olan 149 öğreticiye uygulanmıştır. Çalışmanın örneklemini evreni temsil etmektedir. Öğreticiler "basit seçkisiz örnekleme" yöntemleri ile seçilmiştir.

Araştırmada verileri toplamak amacıyla kullanılan "Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği" kullanılmıştır. Bu araştırmadan daha önce böyle bir araştırma yapılmadığından araştırmacılar tarafından, literatür taraması yapılarak kuramsal temeli ve soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan soru havuzundan amaçlara uygun olanların sorulduğu bir taslak geliştirilip, hazırlanan sorular uzman görüşlerine sunulmuştur. Ön uygulama yapılmış ve güvenilirlik analizi de gerçekleştirilmiş bir ölçektir. Ölçme aracı Öğreticilere araştırmacılar tarafından yüz yüze uygulanmıştır. Uygulamadan sonra elde edilen veriler incelenerek bilgisayara işlenip sonuçlar elde edilmiştir. Ölçme aracının güvenilirliğini tespit etmek için verileri SPSS programında "Cronbach Alpha Modeli" uygulayarak madde analizleri yapılmıştır. İki ana bölümden

oluşan ölçme aracında öğreticilere, demografik formda 7, din eğitiminde uyguladıkları yöntemlerin ilerleyişiyle alakalı 59, toplamda 66 soru sorulmuştur. Araştırma verilerinde istatistik denklemlerinden yararlanılmıştır.

Verilerin istatistiksel analizi

Araştırmada veriler SPSS 16. Paket programıyla analiz edilmiştir. Veriler toplanırken kullanılan ölçeğin uygulanması için İstanbul Müftülüğü aracılığıyla valilik onayı alınmış, ölçekler Bahçelievler ilçesindeki 45 Kur'an kursunda görev yapmakta olan 149 Kur'an kursu öğreticisine uygulanmıştır. Ölçeklerin uygulanma süresi 10-15 dakika sürmüştür. Ölçekte İletişim (1-14) 14 soru, Motivasyon (15- 37) 23 soru, Disiplin (38- 59) 22 soru sorulmuştur. Sorular olumlu algıyı ifade ettiği için ters puanlanmıştır. Bu durumda yüksek puan yüksek düzeyde sınıf yönetimi algısını göstermektedir.

Araştırma bulguları değerlendirilmeden önce araştırma verilerinin dağılımının normalliğinin sınanması amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır.

Mezuniyet değişkenince değişiklik olup olmadığını anlamak amaçlı parametrik test olan tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla non-parametrik Kruskal Wallis H testi uygulanmış, sonrasında bulunan anlamlı farklılığın hangi yaş gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U testi uygulanmıştır.

Mesleki deneyim değişkenince (ANOVA) analizi gerçekleştirilmiştir. Hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere de Mann Whitney U Analizi (Anova) Analizi yapılmıştır. Formasyon eğitimi alma durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere Bağımsız Gruplar T testi analizi uygulanmıştır.

Elde edilen istatistiksel farkın etki gücü ise Cohen (1988) tarafından bulunmuş olan Cohen's d değeri ile (Uitto, Juuti, Lavonen ve Meisalo, 2006);

iki grubun ortalamalarının farkının bu iki grubun standart sapmasına bölünmesiyle hesaplanmıştır.

Bulgular ve tartışma

Araştırmamızda verdiğimiz istatistiksel tekniklerin uygulanılmasında, bulguların sonuçlandırılmasında, SPSS 16. versiyonundan faydalanılmıştır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda, veri toplama araçlarından elde edilen verilerin analizi SPSS 16 paket programında bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiş olup, verilerin analizinde istatistiksel anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin bilgiler çizelge 1'de gösterilmiştir.

Çizelge 1. Demografik bilgilere ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Gruplar	F	%
Eğitim		
İlkokul-Lise	34	22.8
İlahiyat Ön Lisans	50	33.6
Lisans-Lisansüstü	65	43.6
Toplam	149	100.0
Yaş		
18-35 Yaş	68	45.6
36-45 Yaş	57	38,3
46 Yaş ve üzeri	24	16.1
Toplam	149	100.0
Kıdem		
0-5 yıl	59	39.6
6-10 yıl	47	31.5
11 yıl ve üzeri	43	28.9
Toplam	149	100.0
Hizmet içi Eğitim		
Hizmet içi Eğitim Alan	128	8.9
Hizmet içi Eğitim Almayan	21	14.1
Toplam	149	100.0
Formasyon Eğitimi		

Formasyon Eğitimi Alan	44	29.5
Formasyon Eğitimi Almayan	105	70.5
Toplam	149	100.0

Çizelgede 1’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan 149 kişinin demografik durumlarına göre;

Eğitim durumları incelendiğinde, 34’ü (%22,8) ilkokul-lise mezunu; 50’si (%33,6) ilahiyat ön lisans mezunu; 65’i (%43,6) lisans - lisansüstü mezuniyeti olduğu, Yaş dağılımı incelendiğinde, 68’i (%45,6) 18-35 yaş aralığında; 57’si (%38,3) 36-45 yaş aralığında; 24’ü (%16,1) ise 46 yaş ve üzeri olduğu, Mesleki deneyimlerine göre, 59’u (%39,6) 0-5 yıl, 47’si (%31,5) 6-10 yıl mesleki deneyime; 43’ü (%28,9) ise 11 yıl ve üzeri deneyime sahip olduğu, Hizmet içi eğitimlere katılma durumuna göre, 128’i (%85,9) 21’i (%14,1) herhangi bir hizmet içi eğitim almadığını belirtmiştir. Formasyon eğitimi alma durumuna göre, 44’ü (%29,5); 105’i (%70,5) ise formasyon eğitimi almadığını belirtmiştir.

Araştırmada Kur’an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin algılarının ölçüldüğü ölçeğe ait bulgular Çizelge 2’de gösterilmiştir.

Çizelge 2. Kur’an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Algıları Ölçeği Betimleyici İstatistik Sonuçları

Boyutlar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>
İletişim AB	149	3.89	4,64
Motivasyon AB	149	4.14	9,57
Disiplin AB	149	3.85	8,25
Sınıf Yönetimi	149	4.86	19,09

N, \bar{x}, SS Değerleri

Çizelge 2’de Kur’an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin algıları ölçeğine ait puan verilmiştir. Ölçeğin genel aritmetiksel ortalamasına göre (\bar{x})=1.59; standart sapması (SS)=19,09 iken; motivasyon alt boyutuna ait aritmetik ortalama (\bar{x})=4.14; standart sapması (SS)=9,57; iletişim alt boyutuna ait aritmetik ortalama (\bar{x})=3.89; standart sapması (SS)=4,64; disiplin alt boyutuna ait aritmetik ortalama (\bar{x})=3.85; standart sapması (SS)=8,25 olarak hesaplanmıştır.

Sürekli değişkenlerden elde edilen puanların normalliğinin test edildiği istatistiksel hipotez testlerinden (Krzanowski, 2007) biri olan ve örneklem büyüklüğünün 35’ten büyük olduğu durumlarda kullanılan Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi (McKillup, 2012), uygulamalarda en çok kullanılan testlerdendir (Hair, vd. 1998). Bu doğrultuda araştırma bulguları değerlendirilmeden önce araştırma verilerinin dağılımının normalliğinin sınanması amacıyla kolmogorov - smirnov testi uygulanmış ve analiz sonucu çizelge 3’te sunulmuştur.

Çizelge 3. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Ölçeği ve Ölçek Alt Boyutlarının Puan Dağılımlarının Normalliğini Denetlemek Amacı İle Yapılan Kolmogorov - Smirnov Testi Sonuçları

Değerler		Motivasyon	İletişim	Disiplin	Sınıf Yönetimi
N		149	149	149	149
Parametreler	\bar{x}	4.14	3.89	3.85	4.86
	s	9,57	4,64	8,25	19,09
Kolmogorov-Smirnov Z		,984	,767	,837	,725
P		,288	,599	,485	,670

Çizelge 3’te görüldüğü üzere Kur’an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Ölçeği’nden ve ölçeğin motivasyon, iletişim ve disiplin alt boyutlarından elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek örneklem Kolmogorov - Smirnov testi sonucunda puanların dağılımlarının normal dağılımdan farklılığı anlamlı bulunmamıştır ($z=,984$; $z=,767$; $z=,837$; $z=,725$; $p>,05$).

Araştırma kapsamında Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Ölçeğinden puanlarının mezuniyet değişkenince değişiklik olup olmadığını anlamak amaçlı analiz yapılmıştır. Ölçekten ve alt boyutundan ulaşılan puan dağılımının anlamlı olduğu bulgusuna ve bağımsız değişkenin kategori sayısı ile her kategorideki veri sayısına dikkat edilerek parametrik test olan tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma neticeleri tablo 4'de gösterilmiştir.

Çizelge 4. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Puanlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{X}	S	Var. K.	ANOVA Sonuçları				
						K	S	Ø	F	p
Motivasyon AB	İlkokul-lise	34	2,89	8,67	G. Arası	247,363	2	123,682		
	Ön lisans	50	2,02	10,69	G. İçi	13305,684	146	91,135		
	Lisans ve Lisansüstü	65	1,51	9,03	Toplam	13553,047	148		1,357	,261
	Toplam	149	0,66	9,57						
İletişim AB	İlkokul-lise	34	1,46	4,43	G. Arası	65,918	2	32,959		
	Ön lisans	50	1,00	5,28	G. İçi	3118,229	146	21,358		
	Lisans ve Lisansüstü	65	0,79	4,16	Toplam	3184,148	148		1,543	,217
	Toplam	149	0,33	4,64						
Disiplin AB	İlkokul-lise	34	2,51	6,82	G. Arası	27,358	2	13,679		
	Ön lisans	50	1,69	8,89	G. İçi	10057,380	146	68,886		
	Lisans ve Lisansüstü	65	1,29	8,53	Toplam	10084,738	148		,199	,820
	Toplam	149	0,56	8,25						
Sınıf Yönetimi	İlkokul-lise	34	6,96	14,63	G. Arası	150,328	2	75,164		
	Ön lisans	50	4,79	21,93	G. İçi	53764,934	146	368,253		
	Lisans ve Lisansüstü	65	3,66	19,02	Toplam	53915,262	148		,204	,816
	Toplam	149	1,59	19,09						

*p<.05

Çizelge 4'e bakıldığında, örneklem gruplarını içeren Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Ölçek puanları mezuniyet değişkenince manalı fark olup olmadığını anlamak gayesiyle (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Analiz sonunda ölçekten ve alt boyutlarından elde edilen puanlarda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,357$; $F=1,543$; $F=1,199$; $F=1,204$; $p>.05$).

Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Ölçeği puanlarının yaş değişkenince farklılık gösterip göstermediğini anlamak amaçlı analiz yapılmıştır. Analiz gerçekleştirilirken, verilerin dağılımına ve bağımsız değişkenin kategori sayısına, kategorilerdeki veri sayısına dikkat edilmiştir. Analizler sonucu çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5. Kuran Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sını}$	χ^2	sd	p
Motivasyon AB	18-35 yaş	68	1.04	1,793	2	,408
	36-45 yaş	57	1.42			
	46 yaş ve üzeri	24	2.96			
	Toplam	149				
İletişim AB	18-35 yaş	68	1.16	8,680	2	,013*
	36-45 yaş	57	1.40			
	46 yaş ve üzeri	24	2.13			
	Toplam	149				
Disiplin AB	18-35 yaş	68	1.02	2,014	2	,365
	36-45 yaş	57	1.38			
	46 yaş ve üzeri	24	3.36			
	Toplam	149				
Sınıf Yönetimi	18-35 yaş	68	1.05	2,642	2	,267
	36-45 yaş	57	1.43			
	46 yaş ve üzeri	24	2.79			
	Toplam	149				

*p<.05

Çizelge 5 incelendiğinde, örneklem grubunu oluşturan kuran kursu öğreticilerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanlarının mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla non-parametrik Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda ölçeğin toplam puanı, motivasyon alt boyutu puanı ve disiplin alt boyutu puanında grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($x^2=1,793$; $x^2=2,014$; $x^2=2,642$; $p>.05$); iletişim altı boyut puanlarında grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=8,680$; $p<.05$).

Kruskal Wallis-H testi sonrası bulunan anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. İkili karşılaştırmalarda küme sayısının ikili kombinasyonları kadar kıyaslama yapılmaktadır (Eral ve Vehid, 2013) ve eş zamanlı yürütülen çoklu karşılaştırılması durumunda, birinci tür hatanın kontrolünün sağlanmasında (Doğan ve Doğan, 2014), istatistiksel anlamlılık sınır değeri olan 0.05'in yapılacak kıyaslama sayısına bölümü sonucunun anlamlılık sınır değeri olarak kullanılması (Eral ve Vehid, 2013) durumu olan Bonferroni düzeltmesi uygulanmaktadır. Araştırmamızdaki bağımsız değişken grup sayısı 3 olduğundan ikili karşılaştırmalardaki Bonferroni düzeltmeli anlamlılık değeri $0.05/4= 0.0167$ olarak belirlenmiştir.

Yapılmış olan ikili karşılaştırma sonunda 18-35 yaş aralığında olan Kur'an kursu öğreticileri ile 46 yaş ve üzeri olan Kur'an kursu öğreticileri arasında 18-35 yaş aralığında olan Kur'an kursu öğreticileri lehine ($U=534,000$; $n^2=0,04$; $p<.05$); 36-45 yaş aralığında olan Kur'an kursu öğreticileri ile 46 yaş ve üzeri olan Kur'an kursu öğreticileri arasında 36-45 yaş aralığında olan Kur'an kursu öğreticileri lehine istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ve bu farklılığın düşük etki düzeyinde olduğu söylenebilir ($U=398,000$; $n^2=0,05$; $p<.05$).

Bulunan istatistiki farkların etkileme büyüklüğü hesaplanması yapılmış olan testlerce farklılık göstermektedir. Mann Whitney U testi uygulandığında etki büyüklüğü hesaplamak için eta kare (n^2) hesaplanmaktadır. İş-

lem sonunda 46 yaş ve üzerinde olan Kur'an kursu öğretmenlerinin iletişim alt boyutu puanlarının 18-35 yaş ve 36-45 yaş aralığındaki Kur'an kursu öğretmenlerine göre daha düşük olduğu ancak aralarındaki farkın etki gücünün düşük olduğu söylenebilir.

Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanlarının mesleki deneyim değişkenince değişip değişmediğinin anlanması sebebiyle analiz yapılmıştır. Analizler gerçekleştirilirken, verilerin dağılımına ve bağımsız değişkenin kategori sayısına, kategorilerdeki veri sayısına dikkat edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi, bağımsız değişkenin üç kategoriden oluşması ve kategori veri sayısına da dikkat edilerek ANOVA yapılmıştır. Çalışma sonucu da çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f , \bar{x} ve SS Değerleri			ANOVA Sonuçları							
Puan	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Motivasyon AB	0-5 yıl	59	1.70	9,35	G. Arası	225,895	2	112,947		
	6-10 yıl	47	2.13	9,15	G. İçi	13327,152	146	91,282		
	11 yıl ve üzeri	43	2.26	10,25	Toplam	13553,047	148		1,237	,293
	Toplam	149	0.66	9,57						
İletişim AB	0-5 yıl	59	0.87	4,49	G. Arası	104,584	2	52,292		
	6-10 yıl	47	1.07	4,91	G. İçi	3079,563	146	21,093		
	11 yıl ve üzeri	43	1.14	4,37	Toplam	3184,148	148		2,479	,087
	Toplam	149	0.33	4,64						

Disiplin AB	0-5 yıl	59	1.44	7,81	G. Arası	26,754	2	13,377
	6-10 yıl	47	1.79	9,40	G. İçi	10057,985	146	68,890
	11 yıl ve üzeri	43	1.98	7,65	Toplam	10084,738	148	,194 ,824
	Toplam	149	0.56	8,25				
Sınıf Yönetimi	0-5 yıl	59	4.07	18,46	G. Arası	869,806	2	434,903
	6-10 yıl	47	5.07	20,36	G. İçi	53045,456	146	363,325
	11 yıl ve üzeri	43	5.45	18,39	Toplam	53915,262	148	1,197 ,305
	Toplam	149	1.59	19,09				

* $p < .05$

Çizelge 6 sorgulandığında, örnek gruplarını oluşturmuş olan Kur'an Kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanının mesleki deneyim değişince manalı farklar olup olmadığını anlamak sebebiyle (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Analiz sonunda ölçekten ve alt boyutlarından elde edilen puanlarda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,237$; $F=2,479$; $F=,194$; $F=1,197$; $p > .05$).

Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanlarının hizmet içi eğitim alma durumunca değişip değişmediğinin anlaşılması sebebiyle analiz yapılmıştır. Analizler gerçekleştirilirken, verilerin dağılımına ve bağımsız değişkenin kategori sayısına, kategorilerdeki veri sayısına dikkat edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi, bağımsız değişkenin iki kategoriden oluşması ve kategori veri sayısına da dikkat edilerek parametrik olmayan Mann Whitney U analizi yapılmıştır. Çalışma sonuçları çizelge 7'de verilmiştir.

Çizelge 7. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Puanlarının Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
Motivasyon AB	Evet	128	0.57	9436,50	1180,50	-,893	,372
	Hayır	21	3.94	1738,50			
	Toplam	149					
İletişim AB	Evet	128	0.57	9486,00	1230,00	-,623	,533
	Hayır	21	3.83	1689,00			
	Toplam	149					
Disiplin AB	Evet	128	0.58	9569,50	1313,50	-,167	,868
	Hayır	21	3.64	1605,50			
	Toplam	149					
Sınıf Yönetimi	Evet	128	0.57	9465,50	1209,50	-,734	,463
	Hayır	21	3.87	1709,50			
	Toplam	149					

***p<.05**

Çizelge 7 sorgulandığında, örnek gruplarını oluşturmuş olan Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanlarının hizmet içi eğitim alma durumları değişkenince manalı farklar gösterip göstermediğini anlamak gayesiyle non-parametrik Mann Whitney U analiz uygulanmıştır. Analiz sonunda ölçeklerin toplam puanı, motivasyon alt boyut puanı, iletişim alt boyut puanı ve disiplin alt boyutu puanında grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($U=1180,50$; $U=1230,00$; $U=1313,50$; $U=1209,50$; $p>.05$).

Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanlarının formasyon alıp almama değişenince değişip değişmediğini anlamak amaçlı analiz yapılmıştır. Analizler gerçekleştirilirken, verilerin dağılımına ve bağımsız değişkenin kategori sayısına, kategorilerdeki veri sayısına dikkat edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi, bağımsız değişkenin iki kategoriden oluşması ve kategori veri sayısına da dikkat edilerek bağımsız grup T testi analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizin sonucuysa çizelge 8'de gösterilmiştir.

Çizelge 8. Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Görüşleri Puanlarının Formasyon Eğitimi Alma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları

						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>																																						
Motivasyon AB	Evet	44	2.30	9,01	1,36	1,635	147	,104																																						
	Hayır	105	0.93	9,71	,95				İletişim AB	Evet	44	1.18	3,98	,60	2,467	147	,015* 0,45	Hayır	105	0.47	4,78	,47	Disiplin AB	Evet	44	1.93	9,50	1,43	,179	147	,858	Hayır	105	0.80	7,72	,75	Sınıf Yönetimi	Evet	44	5.49	20,07	3,03	1,504	147	,135	Hayır
İletişim AB	Evet	44	1.18	3,98	,60	2,467	147	,015* 0,45																																						
	Hayır	105	0.47	4,78	,47				Disiplin AB	Evet	44	1.93	9,50	1,43	,179	147	,858	Hayır	105	0.80	7,72	,75	Sınıf Yönetimi	Evet	44	5.49	20,07	3,03	1,504	147	,135	Hayır	105	2.25	18,55	1,81										
Disiplin AB	Evet	44	1.93	9,50	1,43	,179	147	,858																																						
	Hayır	105	0.80	7,72	,75				Sınıf Yönetimi	Evet	44	5.49	20,07	3,03	1,504	147	,135	Hayır	105	2.25	18,55	1,81																								
Sınıf Yönetimi	Evet	44	5.49	20,07	3,03	1,504	147	,135																																						
	Hayır	105	2.25	18,55	1,81																																									

* $p < .05$

Çizelge 8'e bakıldığında, örnek gruplarını etkileyen Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanlarının formasyon eğitimi almak durumları değişkenlerine nazaran manalı farklılık olup olmadığını anlamak gayesiyle bağımsız grup T testi analizi uygulanmıştır. Araştırma sonunda ölçeğin toplam puanı, motivasyon alt boyutu puanı, disiplin alt boyutu puanında grubun aritmetiksel ortalaması arası farklılık istatistiksel anlamda manalı olmadığı görülmüştür ($t=1,635$; $t=,179$; $t=1,504$; $p > .05$). İletişim alt boyutu puanlarında grupların aritmetik ortalaması arası farklılık istatistiksel olarak manalı olduğu görülmüştür ($t=2,467$; $p < .05$). Elde edilen istatistiksel farkın etki gücü ise Cohen (1988) tarafından bulunmuş olan Cohen's *d* değeri ile (Uitto, Juuti, Lavonen ve Meisalo, 2006); iki

grubun ortalamalarının farkının bu iki grubun standart sapmasına bölünmesiyle hesaplanmıştır. İşlemler sonucunda etki büyüklüğü 0,45 olarak bulunmuştur. Bu bilgiler ışığında, iletişim alt boyutu puanlarının formasyon eğitimi alanlarda formasyon eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğu ve bu anlamlı farklılığın orta etki gücüne sahip olduğu söylenebilir.

Sonuç ve tartışma

Çalışmanın birinci alt problemi çalışmaya katılan bireylerin “Yaygın din eğitiminde çalışan Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanları formasyon eğitimi alma durumuyla ilişkili midir?” sorusunun cevabı bağımsız gruplar T testi analizi çalışılarak bakılmıştır. İşlemlerin neticesinde etkisinin büyüklüğü 0,45 olduğu görülmüştür. Bilgiler ışığında, iletişim alt boyutu puanlarının formasyon eğitimi alanlarda formasyon eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğu ve bu anlamlı farklılığın orta etki gücüne sahip olduğu görülmüştür.

Lise ve ortaokul düzeyi öğrencilerde faydalı olduğu birçok bilimsel araştırmada kanıtlanmış olan formasyon eğitiminin yaygın din eğitiminde de sınıf hakimiyeti gücünü arttırması olası bir sonuçtur. Literatürle kıyaslandığında sonuçlarımız literatürle uyumlu ve paralel yöndedir. Formasyon eğitiminde farklı öğrenci tiplerini tanıyan ve anlayan bir öğretici, öğrencinin dilinden daha iyi anlayacak ve sınıf yönetimi algısını buna oranla olumlu etkileyecektir.

Çalışmanın ikinci alt problemi katılımcıların “Yaygın din eğitiminde çalışan Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanları mesleki kıdem ile ilişkili midir?” sorusunun cevabı Mann Whitney U kullanılarak araştırılmıştır. Analiz sonucunda ölçekten ve alt boyutlarından elde edilen puanlarda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tecrübeler kişileri olgunlaştırmakla beraber, mesleki deformasyonlar meydana geldiğinden tahammül düzeyleri düşmektedir. Bu sebeplerden mesleki deneyimin sınıf yönetimine etkisi olmayacağı düşünülebilir. Avşaroğlu, arkadaşlarının (2005) araştırmasında öğretmenlerin görev yapma zamanıyla

duyarsızlık, bireysel başarıları arasında alaka bulunmazken vazife zamanıyla hissel tükeniş arasında manalı alaka olduğu vazife zamanı arttıkça hissel tükeniş seviyesinin arttığı neticesine varılmıştır. Bu da gösteriyor ki araştırmaların sonuçları paralellik göstermektedir.

Çalışmanın üçüncü alt problemi “Kur’an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri hizmet içi eğitim alma durumu değişkeniyle ilişkili midir?” şeklindedir. Hizmet içi eğitimlerin içeriğinin güncellenmemesi, öğretmenlerin izin günlerinde yapılması ve katılımın zorunlu olması; katılımcıların motivasyonunu düşürmektedir. Vardığımız sonuçları bu nedenlere bağlamaktayız. Türkiye’de Kur’an kursları üzerine yapılan çeşitli araştırmalarda öğretmenlerin hizmet içi eğitim seminerlerini %75-80 oranında faydalı buldukları ortaya çıkmıştır. Fakat aynı araştırmalarda seminerleri faydasız gören öğretmenler bunun sebebinin aynı konuların tekrar edilmesi ve uzman kişiler tarafından seminer verilmemesi olduğunu ifade etmişlerdir (Ahmet, K, 2009).

Çalışmanın dördüncü alt problemi “Kur’an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri yaş durumu değişkeniyle ilişkili midir?” sorusu, araştırma sonuçlarına göre, artan yaşın sınıf yönetimini olumsuz etkilediği şeklindedir. Bu da mesleki deneyimin sınıf içi tutumu etkilemediği araştırma sonucunu da desteklemektedir. Yükselen yaşla beraber düşen çalışma motivasyonu, oluşan psikolojik ve fizyolojik değişimlerle kişilerin çalışma gücü düşmektedir.

Çalışmanın dördüncü alt problemi “Kur’an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri mezuniyet durumu değişkeniyle ilişkili midir?” sorusu, araştırma sonuçlarına göre etkili değildir olarak bulunmuştur. Bu sonuca ulaşma nedeni, Kur’an kurslarında üniversite mezunlarına öğretmenlik unvanı verilmeyip lise mezunlarıyla eş değer olarak öğretici unvanıyla görev yapmaları ve öğretmen haklarından faydalanamamalarından dolayı da isteksiz çalışmalarındadır.

Kur’an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri puanlarının formasyon eğitimi almak durumları değişkenlerine nazaran manalı farklılık olup olmadığını anlamak gayesiyle bağımsız grup T testi analizi

uygulanmıştır. Araştırma sonunda ölçeğin toplam puanı, motivasyon alt boyutu puanı, disiplin alt boyutu puanında grubun aritmetiksel ortalaması arası farklılık istatistiksel anlamda manalı olmadığı görülmüştür ($t=1,635$; $t=,179$; $t=1,504$; $p>.05$).

İletişim alt boyutu puanlarında grupların aritmetik ortalaması arası farklılık istatistiksel olarak manalı olduğu görülmüştür ($t=2,467$; $p<.05$). Etki büyüklüğü 0,45 olarak bulunmuştur. Bu bilgiler ışığında, iletişim alt boyutu puanlarının formasyon eğitimi alanlarda formasyon eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğu ve bu anlamlı farklılığın orta etki gücüne sahip olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında uygulanan ölçek sonuçlarına göre; araştırmaya katılan kişilerin sosyo-demografik özellikleri sırasıyla; mezuniyet durumuna göre 149 kişinin 34'ü (%22,8) ilkokul-lise mezunu; 50'si (%33,6) ilahiyat ön lisans mezunu; 65'i (%43,6) lisans - lisansüstü mezuniyeti olduğunu belirtmiştir. Örneklem grubunu oluşturan 149 kişinin yaş dağılımı incelendiğinde 68'i (%45,6) 18-35 yaş aralığında; 57'si (%38,3) 36-45 yaş aralığında; 24'ü (%16,1) ise 46 yaş ve üzeri olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların 59'u (%39,6) 0-5 yıl mesleki deneyime sahip iken; 47'si (%31,5) 6-10 yıl mesleki deneyime; 43'ü (%28,9) ise 11 yıl ve üzeri deneyime sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 128'i (%85,9) hizmet içi eğitimlere katıldığını belirtirken; 21'i (%14,1) herhangi bir hizmet içi eğitim almadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılanların 44'ü (%29,5) formasyon eğitimi aldığını belirtirken; 105'i (%70,5) ise formasyon eğitimi almadığını belirtmiştir.

Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin algıları ölçeğindeki motivasyon, iletişim, disiplin ve sınıf yönetimi değişkenlerinin Kolmogorov - Smirnov testi sonuçlarına göre puanlarının dağılımlarının normal dağılımdan farklılığının anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç doğrultusunda bu değişkenlerin birbiri ile karşılaştırılması ve / veya ilişkilendirmesinin uygun olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri, mezuniyet değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre incelendiğinde anlamlı bir sonuç elde edilmemiştir.

Kur'an kursu öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri, araştırma sonuçlarında; yaş değişkenine göre incelendiğinde düşük bir farklılık olsa da sırasıyla 18-35, 36-45 yaş gruplarının lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Mesleki deneyim değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir fark elde edilememiştir. Hizmet içi eğitim alma durumuna göre analizde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Formasyon alıp - almama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. İletişim alt boyutu puanlarının formasyon eğitimi alanlarda formasyon eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğu ve bu anlamlı farklılığın orta etki gücüne sahip olduğu belirlenmiştir.

Analiz sonuçlarında öğretmenlerin 18-35 yaş arası çalışanların sınıf içi algılarının daha yüksek olduğu, formasyon eğitimi alanların sınıf içi yönetim algılarının yükseldiği, hizmet içi eğitimlerin kişilerin sınıf yönetimi ve sınıf algısında farklılık yaratmadığı, hizmet sürelerinin sınıf içi yönetim algısına etkisi olmadığı görülmüştür.

Uygulayıcılara yönelik öneriler

Kişilerin kendi istekleriyle yaptıkları eğitimlerin onları güdüleyici olduğu sonucuna varılan araştırmaya göre, kişilerin eğitimlere katılımları zorunlu olmamalıdır, Eğitimler cazip hale getirilerek öğretmenlerin istekli hale gelmesi sağlanmalıdır. Hizmet içi eğitim süreleri mesai içlerine dahil edilmelidir.

Hizmet içi eğitim konuları arasına Kur'an kurslarında sınıf yönetimi konusunun da eklenmesi öğretmenler açısından olumlu bir etki oluşturacağı düşünülmektedir. Sınıf yönetimi ile ilgili hizmet içi eğitimlerinin içeriklerinin daha etkili bir şekilde düzenlenmesi ve bu konuda alanında uzman akademisyenlerin öğretmenlere eğitim vermesi, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine olumlu katkılarda bulunacağı düşünülmektedir. Hizmet içi eğitimlerde Kur'an kursu öğretmenlerine eğitimci tercih hakkı sağlanmalıdır. Hizmet içi eğitimlerin konuları ve süreleri genişletilmelidir, gerektiğinde uygulamalara da yer verilmeli, teoriyle yetinilmemelidir.

Farklı kültürlerden öğrencilerin bir sınıfta eğitim almak zorunda olduğu Büyük şehirlerde çalışan öğretmenlere görev yaptıkları sınıftaki öğrenci psi-

kolojisi ve bu psikolojik değişikliklerle baş etme becerileri öğretilmelidir.

Öğrencileri tanıma aşamasında Psikolojik Danışma ve Rehberlik eğitimi almış rehber öğretmenler ile ortak çalışma imkânı olan öğretici ve öğrencilerde iletişim problemi en alt düzeylere indirileceğinden Kur'an kurslarında rehberlik hizmetleri işlevsel olarak sunulmalıdır.

Özellikle farklı kültürlerden öğrencilerin bir sınıfta eğitim almak zorunda olduğu Büyük şehirlerde çalışan öğretmenlere, öğretim yılı başında ve farklı dönemlerde, Disiplin stres yönetimi, İletişim, Güdüleme vb. seminerler uzman akademisyenler tarafından uygulamalı olarak verilmeli ve psikolojik destek sağlanmalıdır.

Kur'an kurslarında mecburi ders sayısını azaltıp yerine öğrencilerin güncel hayatta ilgi ve ihtiyaç duyacağı seçmeli dersler konulmalıdır.

Kur'an kursları eğitim yapısı itibari ile ortaöğretimden farklı bir alandır. Bu yönü ile sınıf yönetimi içinde de farklılık gösterdiğinden Kur'an kursları alanında sınıf yönetimi çalışmaları arttırılmalıdır.

Öğrencilerin Kur'an kurslarında öğrenmek istedikleri konular MEB'e bağlı okullarda seçmeli ders olarak verilerek ayrıca Kur'an kurslarına olan ihtiyaç giderilebilir.

Göreve yeni başlayacak öğretmenlerin deneyimli öğretmenler ile birlikte derse girmesi durumu zorunlu hale getirilmelidir.

Araştırmacılara yönelik öneriler

Konuyla ilgili yapılan literatür araştırmaları sonucunda Kur'an kurslarındaki öğretmenlerin sınıf yönetimi algıları ile ilgili olarak benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Kur'an kursları eğitim yapısı itibari ile ortaöğretimden farklı bir alandır. Bu yönü ile sınıf yönetimi içinde de farklılık gösterdiğinden Kur'an kursları alanında sınıf yönetimi çalışmaları arttırılmalıdır.

Bu araştırma evrensel örnekleme arttırılarak farklı araştırmacılar tarafından, farklı yöntemler kullanılarak uygulanmalı ve sonuçlar birbirleri ile

karşılaştırılarak temel problemler belirlenip, çözüm yolları ve öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri geliştirilmelidir.

Kur'an kursları sınıf yönetimi çalışmalarında öğretmenler ile görüşme ve sınıf içi gözlemleri gibi nitel veriler ile birleştirilerek çok boyutlu bir çalışma elde edilebilir.

Yapılan analiz sonuçlarının çoğunlukla anlamsız olması sebebiyle araştırmada kullanılan ölçeğin farklı ilçelerdeki Kur'an kurslarında uygulanması yararlı olacaktır.

Kaynaklar

[1] Aköz, F., (2011). *Kur'an Kursu Öğrencilerinin Gözüyle Öğreticilerin İletişim Davranışlarının Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi*, Yüksek lisans tezi, Konya.

[2] Avşaroğlu, S., Deniz, M. E., Kahraman, A., (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu, iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14: 115-129.

[3] Cebeci, S., (2015). *Din Eğitimi Bilimi Ve Türkiye'de Din Eğitimi*, 35-68, Akçağ Yayınları, Ankara.

[4] Cohen, J., (1988). *Statistical Power Analysis For The Behavioral Sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

[5] DİB, (2012). *Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Eğitim ve Öğretimine Yönelik Kurslar İle Öğrenci Yurt Ve Pansiyonları Yönetmeliği*, 3. Bölüm, 13. Madde, Resmi Gazete Tarihi: 07.04.2012/28257.

[6] Doğan, R., (2017). *Din Eğitimi El Kitabı*, 283-286, Grafiker Yayınları, Ankara.

[7] Driessen, G., (2015). *Hollanda'da İslami İlkokullar, Tanınma ve Başarıya Doğru Giden Uzun ve Dönemeçli Yol*. In R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Altın, M. Zengin, A. Okudan, & H. Yiğit (eds.), 100. Yılında İmam Hatip Liseleri Sempozyumu 409-420 İstanbul.

[8] Eral, G. ve Vehid, H. E., (2013). "Nicel Verilerin Yer Aldığı Bağımsız Ve Bağımlı Gruplarda Uygulanan İstatistiksel Yöntemler." *Çocuk Dergisi* 13 (4): 138-140.

[9] Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R., L., & Black, W. C. (1998). *Multi-*

- variate Data Analysis* (Fifth edition). United States: Prentice-Hall, Inc.
- [10] Karib, E. (2014). *Sınıf Yönetimi*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- [11] Koç, A., (2005). *Kur'an kurslarında eğitim ve verimlilik*, 163, Avrasya Yayın, Ankara.
- [12] Koç, A., (2010). Yaz Kur'an Kursları Üzerine Bir Araştırma. *Diyanet İlmî Dergisi*. 47: 31. Recep Demir, Yaz Kur'an Kurslarında Kur'an Öğretimi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, s. 67.
- [13] Korkmaz, M., (2017a). *Din Eğitimi El Kitabı*, 323-349, Grafiker Yayınları, Ankara.
- [14] Korkmaz, M., (2017b). *Din Eğitimi El Kitabı*. R. Doğan ve R. Ege (Eds.) 337-344, Grafiker Yayınları, Ankara.
- [15] Kotku, M.Z., (1986). *Cennet Yolları*, akt. Ebu Davut, Salat 367 hadis no:1548, Seha Neşriyat, İstanbul.
- [16] McKillup, S. (2012). *Statistics explained: An introductory guide for life scientists* (Second edition). United States: Cambridge University Press.
- [17] Krzanowski, W. J., (2007). *Statistical Principles and Techniques in Scientific and Social Investigations*. United States Toplantılar Dizisi- 30, 179 İstanbul.
- [18] Özyürek, M., (2013). *Olumlu Sınıf Yönetimi*, 17 Kök Yayıncılık, Ankara.
- [19] Uitto, A., Juuti, K., Lavonen, J. & Meisalo, V., (2006). Students' interest in biology and their out-of-school experiences. *Journal of Biological Education*, 40 (3), 124–129.
- [20] Yılmaz, M., (2015). “İlahiyat fakültesi mezunlarına verilen pedagojik formasyon eğitiminin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve kaygı düzeyleri üzerindeki etkileri”. *Bilimname*, 287-310
- [21] Öcal, M., (2017). *Osmanlıdan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, Derghah Yayınları, İstanbul.
- [22] Öztürk, Ş., (2000). *Kur'an kurslarında eğitim, öğretim ve verimlilik*, Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi- 30, 179 İstanbul.
- [23] Doğan ve Doğan, 2014:29